

До 200-ліття з дня народження Т.Г. Шевченка

Історії конфіскації пам'ятної шевченківської медалі «Січова пам'ятка» в 1907 році.

Пахолко Степан. Ольга Мартин Львів

Завзята боротьба, що точилася довкола імені і творчості Т.Г. Шевченка ще за його життя в царській Росії, продовжувалася довго й після його смерті. В Галичині боротьба за і проти Шевченка велася різними доступними способами, що інколи відгуки цієї боротьби виходили далеко за її межі аж до віденського парламенту.

Так, 16 жовтня 1907 р. на засіданні віденського парламенту голова Українського парламентського клубу Євген Олесницький (1860-1917) разом з відомим юристом Станіславом Дністрянським (1870-1935), професором університету у Львові Григорієм Цеглинським (1853-1912), літературознавцем Юліаном Романчуком (1842-1932), громадського діяча Кирила Трильовського (1864-1941) та 21-го українського депутата парламенту від Галичини та Буковини, подали інтерпеляцію (спеціальний запит депутата парламенту, відповідь на який може бути підданий обговоренню в парламенті.- прим. авт.) австрійському міністрові крайової оборони Фрідріху фон Георгі.

Причиною запиту стало те, що 8 лютого 1907 р. жандарм з села Куровичі Перемишлянського повіту на Львівщині конфіскував у трьох селян, - Теофілія Гузара, Йосифа Гаркавого і Андрія Лемика медальйони з зображенням Т. Шевченка, який масово поширювався серед населення в Галичині. [1]

Лише через чотири місяці після запиту 12 лютого 1908р., міністерство внутрішніх справ звернулося до львівського намісництва «з проханням негайно повідомити про стан справи, що є в основі цієї інтерпретації, та про можливі розпорядження з цього приводу»[2]

Львівський намісник – відомий україножер, польський магнат Андрей Потоцький не дуже поспішав розслідувати цей досить скандальний випадок. Потоцький був не тільки ворогом усього українського, про якого мав необережність сказати: «Може навіть смердюче бидло до мене йти на аудієнцію – лиш би говорило до мене по-польському».

12 квітня 1908 на аудієнцію до намісника записався елегантний молодий чоловік, що гарно розмовляв польською мовою. Подавши своє прохання, студент спокійно вийняв пістолет і трьома вистрілами смертельно поранив А. Потоцького, залишивши записку польською мовою: « Я, М. Січинський, син українського народу, з криваві звірства над моїм народом засуджую Вас граф, на смерть, що і виконую» [3]

Міністр внутрішніх справ був змушений вимагати прискорення розгляду справи з конфіскації медальйонів Шевченка.

Лише тоді запрацювала львівська бюрократична машина. Перемишлянське староство почало виправдовуватися, що медаль була конфіскована тому, що селяни носили їх не лише на свято, але й будні дні. Одному селянинові (Т. Гузару) медаль було повернуто, - решта пропали. [4].

Медальйони із зображенням Шевченка ще довго не давали спокою.

Львівському намісництву.

«Австрійський патріот» коломийський вчитель Діонісій Труш написав 4 вересня 1909 р. донос, в якому повідомляв, що на одному селянському святі в Коломиї бачив Шевченківські медальйони на грудях в багатьох селян. [5]

Австрійська бюрократія в черговий раз заворушилась.

Міністр внутрішніх справ 1 грудня 1909р. надіслав **наміснику** вимогу повідомити про вжиті заходи.[6]. 18 грудня коломийський староста наказав жандармерії встановити походження медальйонів і доповісти про осіб, які їх носять. І вже 23 січня 1910р. до Львова пішло донесення про те, що купують медальйони в коломийському Народному домі і що 5 селян з села Балинець носять їх цілком відкрито.

Понад два роки мандрувало це донесення по різних канцеляріях намісництва. Мабудь не так просто було придумати щось в своє оправдання...

Лише 16 березня 1912 р. львівське намісництво видало коломийському старості розпорядження про те, що карати осіб, які продають Шевченківські медальйони лише тоді, коли не порушуються правила продажу, а людей які носять медальйони можна карати лише в тому випадку, якщо медальйони не подібні до військових чи цивільних орденів.[7]

Всі ці епізоди боротьби проти Т.Г. Шевченка в Австро-угорській Імперії – переконливе свідчення того жаху і ненависті з яким вороги зустрічали не тільки слово, але навіть зображення геніального Кобзаря

Джерела та література:

1. *Малахівський [Я.Дашкевич]* Боротьба за Т.Г.Шевченка у Віденському парламенті (1901-1907 рр.)// Архіви України,-1966.ч.1,-с.41-50
2. ЦДІА України у Львові.ф.146, оп.4, спр.5086, арк.3.
3. Пахолко С. Мельник О. Мирослав Січинський у фалеристичних пам'ятках початку ХХ століття // Нумізматика і фалеристика-2006.-№3,-с.20-21
4. ЦДІА України у Львові.ф.146, оп.4, спр.5086, арк.4.
5. Там же, арк.8.
6. Там же, арк.13.
7. Там же, арк.12.

